

Ensemble New Babylon: Piano and String Quartet

Dissabte 13 de novembre, 19 h · Santa Mònica, Barcelona

Programa

Morton Feldman: *Piano and String Quartet* per a quintet amb piano. 90'

Ensemble New Babylon

Johannes Haase · Violí

William Overcash · Violí

Laura Hovestadt · Viola

Esther Saladin · Violoncel

Mireia Vendrell del Álamo · Piano

La il·lusió de la infinitud per Mireia Vendrell

La pianista japonesa Aki Takahashi (*1944) va oferir un concert a L'Auditori de Barcelona el 2005 amb un programa amb obres de John Cage, Tōru Takemitsu i Frederic Mompou. En aquell moment jo estava estudiant a l'ESMUC, centre on em formava com a pianista. Aquell concert em va fascinar completament: la quietud amb què Takahashi interpretava la música escollida era captivadora, la seva aproximació a la música era intensa i delicada al mateix temps, la renúncia absoluta a la direccionalitat o a manierismes romàntics, un manifest. Morton Feldman (1926-1987) admirava especialment l'aura de Takahashi o, com ell mateix va descriure, la seva manera de *concentrar-se* en tocar. Takahashi va influenciar directament la seva creació. Aquesta influència directa es fa palesa a *Piano and String Quartet* o, com Feldman l'havia anomenat, *El quintet de piano d'Aki*, compost el 1985, dos anys abans de la seva mort.

L'obra, dedicada a Takahashi i al Kronos Quartet, va ser definida pel mateix Feldman com la seva composició pròpia favorita. Encara que el concepte d'*obra mestra* és problemàtic i antiquat, el seu ús es pot arribar a justificar en el cas de *Piano and String Quartet*. La monumentalitat de la peça ens trasllada a les idees que associem a les obres mestres del passat: la claredat de les idees compositives, la transparència dels elements estructurats de manera gairebé necessària i, sobretot, la clara innovació, qualitat fonamental, quasi característica, de la música occidental de tradició culta. Morton Feldman sentia una especial predilecció per la música de Franz Schubert, i justament els aspectes descrits anteriorment creen nexes entre els dos compositors, juntament amb la capacitat d'ambdós de fer màgia amb el temps.

Feldman descriu *Piano and String Quartet* com *la història de la velocitat d'un acord trencat*, és a dir, no només la història d'un arpegi (les notes d'un acord tocadetes de manera successiva), sinó d'un *acord trencat*, terme amb un caire poètic però al mateix temps ple de pragmatisme, ja que si afegim el concepte de *velocitat* de l'execució, el terme *arpegi* perd en certa manera la seva significació. Morton Feldman va experimentar amb la notació gràfica i, posteriorment, als anys 70, va tornar a utilitzar la notació tradicional davant la insatisfacció envers l'excés de llibertat dels intèrprets en la notació gràfica. En el cas de *Piano and String Quartet*, tots els paràmetres estan notats segons els criteris de la notació tradicional de la música occidental: l'altura, la durada, el

metre, la dinàmica. La velocitat dels arpegis també està notada de manera tradicional: no està especificada, està deixada al criteri de l'intèrpret. Feldman admirava la manera d'arpegjar de Takahashi, i al mateix temps ridiculitzava les maneres d'altres pianistes. Aquests acords trencats articulats a velocitats indeterminades produeixen ressonàncies, sobre les quals el quartet de corda articula les seves intervencions, estructurades en diferents combinacions instrumentals, sempre en dinàmica *pianissimo*.

La interacció entre el piano i el quartet de corda —de vegades dialogant, de vegades interrompent-se, de vegades complementant-se— és l'únic element que troba un desenvolupament durant la peça, i acaba per definir una estructura formal que orienta l'escolta de l'oient. *Piano and String Quartet* no és, ni de lluny, la peça més llarga de Feldman, al contrari, en comparació amb les seves altres obres tardanes, la durada d'aproximadament 75 minuts és més aviat compacta. Tot i així, la manca de direcció i de lògica argumental (introducció, presentació d'idees, desenvolupament, desenllaç) a què estem acostumats —i que correspon a les nostres expectatives d'escolta—, produeix una certa desorientació. La manca de referències en el marc formal acaba creant una il·lusió d'infinitud: l'oient experimenta que el temps es torna elàstic i mal·leable, o que gairebé desapareix, deixa d'existir. Aquesta il·lusió és doblement fascinant perquè justament en música és un absurd: la música és l'art efímer per excel·lència, la música necessita de la finitud del temps per a existir. Aquesta raresa formal, juntament amb la màgia del món harmònic de Feldman, fan de *Piano and String Quartet* una construcció d'una bellesa gairebé mística.

Mireia Vendrell, pianista de l'Ensemble New Babylon Bremen

www.outs.cat

www.ensemblenewbabylon.com